

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

Menors Migrants No Acompanyats. Itineraris d'exclusió i salut mental

**MIGRACIONES, EXILI I REFUGI:
DRETS HUMANS I SALUT MENTAL**

Jornada Post 6è Congrés Català de salut mental

ProspecTsaso EFA 019/15

Dra. Violeta Quiroga
2 de març de 2018

Concepte i característiques

- Nens/es i adolescents menors de 18 anys
- Que emigren fora del seu país d'origen sols o “insuficientment acompanyats”
- Que es separen de les persones que per llei o per costum els tenen a càrrec
- Que accedeixen al territori de forma irregular o sol·licitant asil

En relació al Concepte “Insuficientment acompanyats”

- Nens/es i adolescents **amb germans majors d'edat o familiars o bé compatriotes** en la mateixa situació d'irregularitat i/o de marginació (principalment marroquís, també alguns del Paquistán, bengalís...)
- Nenes i adolescents **amb familiars o bé compatriotes** (Marroc); per **sogres o marits** (Romania); **por novis, companys o intermediaris adults** (prostitució rumana i subs.)

Causes de la migració

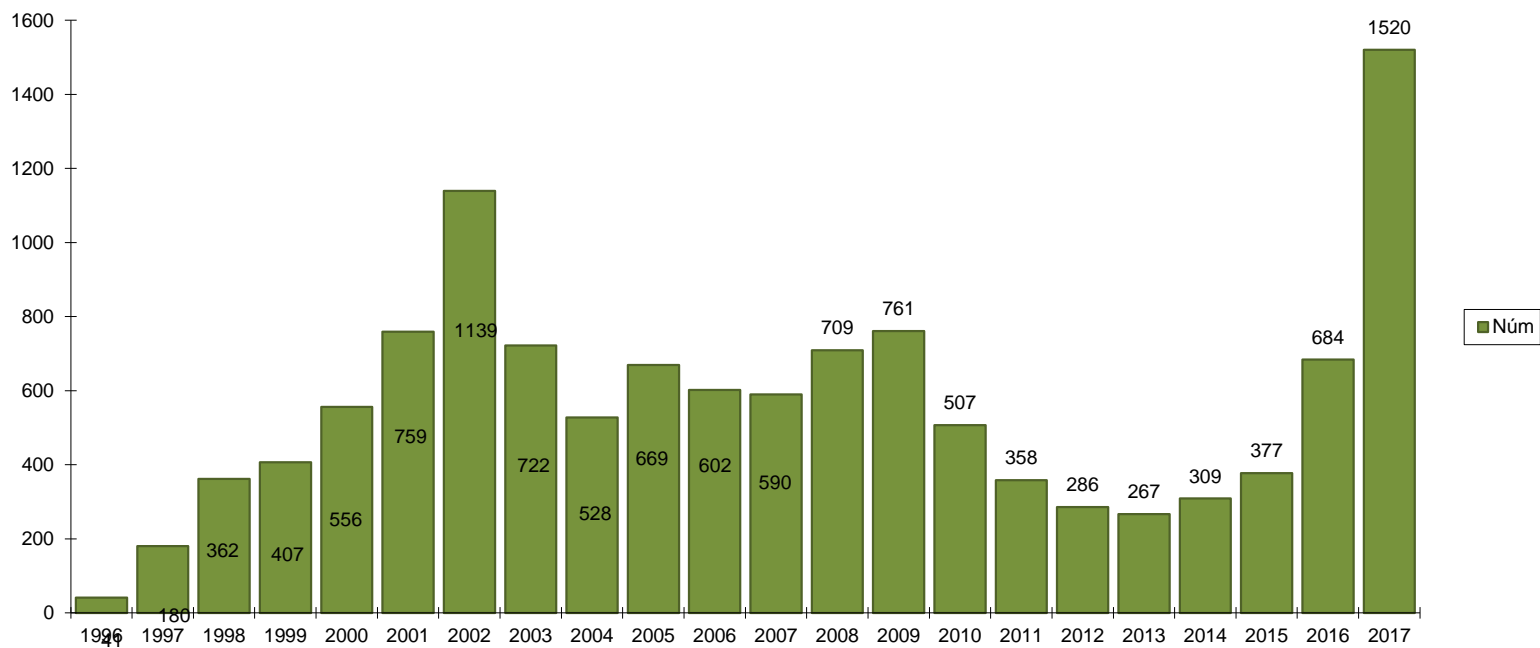
■ Un fenomen multicausal

- Econòmiques
- Polítiques
- Millora de les expectatives socials i culturals
- Conflicte familiar
- Aventura

- Principalment decisió individual o amb el grup d'iguals.

Gráfico. Evolución de Menores Migrantes No Acompañados acogidos en Cataluña (1996-2017)

Duresa de la migració

- **Viatge i trajecte** (per arribar a l'Estat Espanyol i una vegada aquí)
- Període **adolescents sense referents familiars** o adults positius de referència (sense límits, sense contensió familiar d'origen...). Quan més petit arriba més probabilitats té de viure situacions de vulnerabilitat i exclusió social.
- **Dol migratori**
- **Expectatives trencades**
 - Llargues estades en centres (sobretot a partir del 2016)
 - Amb permís de residència i formació (4 o 5 cursos amb la crisi econòmica), però manca d'oferta de treball. Desesperació amb l'arriba a la majoria d'edat. Alguns també acaben al carrer.
 - Manca de regularització pels que arriben més grans... No hi ha temps! Acaben als circuits de migració irregular.
- **Majoria d'edat sense “sortides”**

Perfils més vulnerables

1. **Nois MMNA escapolits de centres de protecció (estades curtes o llargues) i joves extutelats sense sortida**
2. **Noies MMNA**

Nois que malviviuen al carrer

- **Nombre petit** dins el col·lectiu però amb una **gran alarma social**.
- Duresa de les condicions de vida, ja que el deteriorament físic i psicològic que pateixen és gran en pocs temps.
- Dormen en **“jarbes” ocupades**
- Es mouen amb el **grup d'iguals**
- Són menors **escapolits de centres** (de curta o llarga durada) i **extutelats**

Consums

- La substància per excel·lència al carrer és el **dissolvent**.
- Es detecta entre els MMNA al carrer o entre els escapolits de centres, **el consum també d'altres drogues, com l'èxtasi i les pastilles**.
- Durant alguns anys hi ha una disminució dels dissolvents i es comença a detectar **consum de cocaïna i alguns d'heroïna**.
- En els darrers anys hi ha un **rebrot del dissolvent**, però hi ha altres consums quan hi ha oportunitats.

Consums

La introducció d'aquestes **drogues està molt lligada a la funcionalitat** que se'n deriva:

- **Dissolvent** utilitzat per fer passar la gana, el fred, la soledat i el **desencís que viuen per les expectatives trencades**. Consumeixen en grup perquè els hi dona seguretat.
- El “hachis” i **les drogues de síntesi** són utilitzades per “**anar se'n de festa**”, compartint aquests espais d'oci amb les noies de famílies immigrades també tutelades per la DGAIA.

Noies MMNA

- Migració per **causa més traumàtiques que els nois**: conflicte familiar i/o intergeneracional, abús sexual, embaràs prematur...
- **Recorregut a través d'intermediaris adults** (camioners, serveis sexuals, suposat "nuvis", d'una família a una altra del mateix origen)
- **Invisibilització del fenomen** en el país d'arribada (prostitució, treball domèstic que famílies del mateix origen, amb parelles maltractadores...)
- Un % molt petit de **noies MMNA** estan **emparellades amb algun MMNA o un extutelat que malviuen al carrer** que les protegeixen.

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

Salut mental

Derivat del **dol migratori**, de la **manca de referents familiars**, i de la **pèrdua d'expectatives** d'èxit del projecte migratori.

- Depressions (molt significatiu entre les noies)
- Psicosis
- Malalties mentals derivades dels alts consum de tòxics...

Dificultats per acceptar que necessiten ajuda psicològica o psiquiàtrica (està molt mal vist en la cultura d'origen)

Recomanacions

- **Prevenió** als centres de menors a través de tallers per treballar el dol migratori i l'ajustament de les expectatives.
- **Treball amb la família d'origen** per contrarestar el patiment del jove.
- **Atenció psicològica de forma sistemàtica** per aquells MMNA que es detecta en centres que estan patint.
- **Obrir centres terapèutics i d'atenció a la salut mental** pels MMNA, però també per la població autòctona.
- **Pensar en el retorn voluntari temporal d'algun jove** (d'acord amb la família) per millorar la seva situació.

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

Contacte

violetaquirola@ub.edu